

Temeljem čl. 17. i 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 151. sjednici održanoj 25. svibnja 2011. godine, donijelo je

PRAVILNIK

O HRANI OBOGAĆENOJ NUTRIJENTIMA DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet i područje primjene)

- (1) Pravilnikom o hrani obogaćenoj nutrijentima (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuju se uvjeti koje mora ispunjavati hrana obogaćena nutrijentima prilikom stavljanja na tržište uz istovremeno osiguranje visoke razine zaštite potrošača.
- (2) Odredbe ovoga pravilnika koje se odnose na vitamine i minerale ne primjenjuju se na dodatke prehrani obuhvaćene posebnim propisom.
- (3) Odredbe ovoga pravilnika odnose se i na:
  - a) hranu za posebne prehrambene potrebe, te na zahtjeve takve hrane koja s obzirom na sastav nije obuhvaćena odredbama posebnih propisa,
  - b) novu hranu i sastojke nove hrane,
  - c) genetski modificiranu hranu,
  - d) prehrambene aditive i arome,
  - e) dopuštene enološke prakse i postupke.

Članak 2.

(Definicije)

Pojedini izrazi, u smislu ovoga pravilnika, imaju sljedeće značenje:

- a) *hrana obogaćena nutrijentima* jest hrana kojoj se dodaju vitamini, minerali i određene druge tvari;
- b) *druga tvar* jest tvar s određenim hranjivim ili fiziološkim učinkom koja nije vitamin ili mineral;
- c) *subjekt u poslovanju s hranom* jest fizička ili pravna osoba registrirana za obavljanje određenih djelatnosti vezanih uz poslovanje s hranom, odgovorna za osiguranje nesmetane provedbe odredaba propisa o hrani u okviru poslovanja kojim upravlja;
- d) *prehrambene i zdravstvene tvrdnje* jesu tvrdnje koje su definirane posebnim propisom.

DIO DRUGI - POSEBNE ODREDBE

POGLAVLJE I. DODAVANJE VITAMINA I MINERALA

Članak 3.

(Zahtjevi za dodavanje vitamina i minerala)

- (1) Hrani se smiju dodavati isključivo vitamini i/ili minerali navedeni u Aneksu I. koji je sastavni dio ovoga pravilnika, u kemijskim oblicima navedenim u Aneksu II. koji je sastavni dio ovoga pravilnika.
- (2) Hrani se mogu dodavati vitamini i minerali koji moraju biti u bioiskoristivom obliku, bez obzira na to jesu li uobičajeno sadržani u toj hrani, uz mogućnost uzimanja u obzir:
  - a) nedostatka jednog ili više vitamina i/ili minerala u populaciji ili pojedinim populacijskim skupinama, što je moguće prikazati kliničkim ili subkliničkim dokazima nedostatka ili prikazati na temelju procjena niske razine unosa hranjivih tvari ili
  - b) mogućnosti poboljšanja stanja u prehrani populacije ili pojedinih populacijskih skupina i/ili poboljšanja mogućeg smanjenog unosa vitamina ili minerala u prehrani zbog promjene prehrambenih navika ili

- c) razvoja općeprihvaćenih znanstvenih spoznaja o ulozi vitamina i minerala u prehrani i njihovim učincima na zdravlje.

Članak 4.

(Ograničenja u dodavanju vitamina i minerala)

- (1) Vitamini i minerali ne smiju se dodavati u:
  - a) neprerađenu hranu, kao što su neprerađeno voće, povrće, meso, perad, riba i ostalo,
  - b) pića koja sadrže više od 1,2 vol.% alkohola.
- (2) Iznimno od točke b) stavka (1) ovoga članka, vitamini i minerali smiju se dodavati, ne uzimajući u obzir odredbe članka 3. stavka (2) ovoga pravilnika, pod uvjetom da nemaju prehrambene ili zdravstvene tvrdnje, u sljedeće proizvode:
  - a) pod tarifnom oznakom 2206 00 u Carinskoj tarifi BiH za 2010. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 100/09), a to su: ostala fermentirana pića (npr. jabukovača, kruškovača, medovina); mješavine fermentiranih pića i mješavine fermentiranih i bezalkoholnih pića koje nisu spomenute niti obuhvaćene na drugom mjestu tarifnika,
  - b) koji su stavljeni na tržište država članica Europske unije prije 1. srpnja 2007. godine.

Članak 5.

(Kriteriji čistoće)

- (1) Za kemijske oblike vitamina i minerala iz Aneksa II. ovoga pravilnika primjenjuju se kriteriji čistoće koji su propisani posebnim propisima o kriterijima čistoće.
- (2) Za tvari za koje još nisu određeni kriteriji čistoće, do usvajanja takvih propisa, primjenjuju se općeprihvatljivi kriteriji čistoće koje preporučuju međunarodna tijela.

Članak 6.

(Uvjeti za dodavanje vitamina i minerala)

- (1) Prilikom dodavanja vitamina ili minerala u hranu, ukupna količina vitamina ili minerala koja je, bez obzira na svrhu, prisutna u hrani koja se nalazi na tržištu ne smije premašiti preporučene dnevne unose navedene u Aneksu III. koji je sastavni dio ovoga pravilnika.
- (2) Za koncentrirane ili dehidrirane proizvode preporučene dnevne količine su one koje se nalaze u hrani pripremljenoj za potrošnju u skladu s uputama proizvođača.
- (3) Dodani vitamini ili minerali trebaju biti prisutni u hrani u značajnoj količini, sukladno odredbama posebnog propisa o navođenju hranjivih vrijednosti hrane.

POGLAVLJE II. DODAVANJE ODREĐENIH DRUGIH TVARI

Članak 7.

(Dodavanje drugih tvari osim vitamina i minerala)

Hrani se može dodavati ili koristiti pri proizvodnji hrane neka druga tvar koja nije vitamin ili mineral ili sastojak koji sadrži tvar različitu od vitamina ili minerala.

POGLAVLJE III. OZNAČAVANJE, REKLAMIRANJE I PREZENTIRANJE

Članak 8.

(Obveze glede označavanja, reklamiranja i prezentiranja)

- (1) Prilikom označavanja, reklamiranja i prezentiranja hrane s dodanim vitaminima i mineralima i drugim tvarima, ne smije se ni na koji način tvrditi ili upućivati da uravnotežena i raznolika prehrana ne može osigurati odgovarajuće količine hranjivih tvari.
- (2) Prilikom označavanja, reklamiranja i prezentiranja hrane s dodanim vitaminima i mineralima i drugim tvarima, ne smije se ni na koji način zbunjivati ili zavaravati potrošača u vezi s hranjivom vrijednosti koja je posljedica dodavanja ovih sastojaka u hranu.
- (3) Prilikom označavanja hrane s dodanim vitaminima i mineralima i drugim tvarima definirane odredbama ovoga pravilnika, obvezno se moraju navesti sljedeći podaci:

- a) hranjiva vrijednost, energetska vrijednost hrane: količina bjelančevina, ugljikohidrata, šećera, masti, zasićenih masnih kiselina, vlakana i natrija, kao i podaci o ukupnim prisutnim količinama vitamina, minerala i drugih tvari, ako su dodani hrani,
  - b) prehrambena tvrdnja u kojoj se navodi spomenuto dodavanje sukladno posebnom propisu o prehranbenim i zdravstvenim tvrdnjama koje se navode na deklaraciji hrane.
- (4) Primjena ovoga članka ne dovodi u pitanje odredbe drugih propisa iz područja hrane koje se primjenjuju na određene kategorije hrane.

POGLAVLJE IV. SIGURNOSNE MJERE

Članak 9.

(Mjere ograničavanja)

- (1) Ako se za pojedinu hranu obogaćenu nutrijentima na temelju nove ili ponovne procjene postojećih podataka posumnja ili utvrdi da ugrožava zdravlje ljudi, iako je u skladu s odgovarajućim posebnim propisima, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija), u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, može privremeno obustaviti ili ograničiti trgovanje takvom hranom na području Bosne i Hercegovine, a samostalno ako hitnost ne dopušta drukčije.
- (2) Agencija izvješćuje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama iz stavka (1) ovoga članka i razlozima za donošenje takvih mjera.
- (3) Ako su posebnim propisima koji se primjenjuju na određenu hranu propisana ograničenja ili zabrana uporabe nekih tvari, ona se primjenjuju i na hranu obogaćenu nutrijentima propisanu odredbama ovoga pravilnika.

Članak 10.

(Stavljanje na tržište)

- (1) Hrana obogaćena nutrijentima koja je sukladna ovome pravilniku i posebnim propisima o hrani, vezano uz sastav, proizvođačku specifikaciju, označavanje, reklamiranje i prezentiranje te stavljanje na tržište, može se slobodno nalaziti na tržištu Bosne i Hercegovine.
- (2) Zabranjeno je stavljati na tržište hranu obogaćenu nutrijentima koja ne ispunjava zahtjeve iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 11.

(Stavljanje prvi put na tržište)

- (1) Kada se hrana obogaćena vitaminima i/ili mineralima prvi put stavlja na tržište Bosne i Hercegovine, subjekt u poslovanju s hranom mora o tome obavijestiti nadležna ministarstva zdravstva entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koja moraju obavijestiti Agenciju neposredno po primitku obavijesti uz dostavljanje primjerka propisane dokumentacije.
- (2) Obavijest sadrži podatke o nazivu i adresi proizvođača ili onoga koji hranu pakira ili stavlja na tržište, a registriran je u Bosni i Hercegovini, i ostale podatke koji označavaju proizvod propisane posebnim propisima. Obavijest se podnosi u pisanom obliku u skladu s uputama nadležnoga ministarstva.

Članak 12.

(Notifikacijski broj)

- (1) Kada se hrana obogaćena drugim tvarima iz članka 7. ovoga pravilnika prvi put stavlja na tržište Bosne i Hercegovine, subjekt u poslovanju s hranom prije prvog stavljanja na tržište mora podnijeti zahtjev za izdavanje notifikacijskog broja.
- (2) Zahtjev za izdavanje notifikacijskog broja iz stavka (1) ovoga članka podnosi se u pisanom obliku nadležnim ministarstvima zdravstva entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koja moraju pismenim putem obavijestiti

Agenciju neposredno po primitku zahtjeva uz dostavljanje primjerka propisane dokumentacije.

- (3) Uz zahtjev je potrebno priložiti sljedeću dokumentaciju:
  - a) podatke koji označavaju hranu na jeziku/jezicima u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini;
  - b) originalnu ambalažu ili idejno rješenje ambalaže;
  - c) dokaz o količini vitamina, minerala i/ili drugih tvari dodanih hrani;
  - d) ako se hrana uvozi u Bosnu i Hercegovinu, dokaz da se isti proizvod nalazi na tržištu u zemlji proizvođača;
  - e) ako se hrana uvozi u Bosnu i Hercegovinu, a već se nalazi na tržištu u zemljama Europske unije, izjavu da se nalazi na tržištu najmanje dviju zemalja Europske unije;
  - f) ako se hrana proizvodi u Bosni i Hercegovini, potrebno je priložiti izvod iz Registra registriranih objekata;
  - g) dokaz da je podnositelj zahtjeva registriran u Bosni i Hercegovini;
  - h) ostalu dokumentaciju koju zatraži Znanstveni odbor iz članka 15. ovoga pravilnika;
  - i) presliku uplatnice za pokrivanje troškova postupka odobravanja.
- (4) Notifikacijski broj za stavljanje na tržište hrane obogaćene nutrijentima rješenjem daju odnosno uskraćuju nadležna ministarstva zdravstva entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a primjerak toga rješenja nadležno ministarstvo dostavlja Agenciji u roku od 15 dana od njegovog izdavanja odnosno uskraćivanja.
- (5) Troškove u postupku izdavanja notifikacijskog broja iz stavka (4) ovoga članka snosi podnositelj zahtjeva, a visinu odlukom određuje nadležno ministarstvo.
- (6) Proceduru izdavanja notifikacijskog broja donose nadležna ministarstva zdravstva entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, uz obvezu međusobnog usuglašavanja i uz prethodno pribavljeno mišljenje Agencije.
- (7) Proceduru iz stavka (6) ovoga članka donose nadležna ministarstva zdravstva entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga pravilnika.

Članak 13.

(Dobivanje mišljenja)

- (1) Iznimno od odredaba članka 12. ovoga pravilnika, kada se hrana obogaćena tvarima iz članka 7. ovoga pravilnika koja se proizvodi i uvozi iz države članice Europske unije prvi puta stavlja na tržište Bosne i Hercegovine, subjekt u poslovanju s hranom mora dobiti mišljenje Agencije.
- (2) Zahtjev za dobivanje mišljenja iz stavka (1) ovoga članka podnosi se u pisanom obliku Agenciji.
- (3) Uz zahtjev je potrebno priložiti:
  - a) dokaz da je podnositelj zahtjeva registriran u Bosni i Hercegovini;
  - b) službeni dokument od nadležnoga tijela države članice Europske unije u kojoj se ta hrana proizvodi ili stavlja na tržište kojim se dokazuje da je takva hrana legalno proizvedena, odobrena i stavljena na tržište u državi članici Europske unije;
  - c) podatke koji označavaju hranu na jeziku/jezicima u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini.
- (4) Troškove u postupku izdavanja mišljenja iz stavka (1) ovoga članka snosi podnositelj zahtjeva, a visinu odlukom određuje Agencija.

Članak 14.

(Obveza subjekta u poslovanju s hranom)

Subjekt u poslovanju hranom obavezan je Agenciji svake godine do 1. veljače tekuće godine dostaviti podatke za prethodnu godinu o količini godišnje prodaje hrane obogaćene nutrijentima na tržištu Bosne i Hercegovine. Podaci se podnose u pisanom obliku u skladu s naknadno utvrđenim uputama u posebnom propisu, koje će biti objavljene na službenoj web-stranici Agencije.

Članak 15.
(Znanstveni odbor)

Agencija osniva Znanstveni odbor, kao stručno tijelo za utvrđivanje i primjenu novih znanstvenih mišljenja i saznanja, koji čine stručnjaci iz predmetnog područja.

Članak 16.
(Registar)

Agencija vodi Registar hrane obogaćene nutrijentima koja je stavljena na tržište Bosne i Hercegovine u elektroničkom obliku. Registar se objavljuje na web-stranici Agencije.

DIO TREĆI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 17.
(Usklađivanje poslovanja)

Subjekti u poslovanju s hranom moraju uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovoga pravilnika u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Članak 18.
(Prestanak važenja odredaba)

Danom stupanja na snagu ovoga pravilnika prestaju važiti odredbe Pravilnika o uvjetima u pogledu zdravstvene ispravnosti dijetetskih namirnica koje se mogu stavljati u promet ("Službeni list SFRJ", br. 4/85, 70/86 i 69/91), a koje se odnose na hranu kojoj se dodaju vitamini, minerali i tvari s određenim hranjivim ili fiziološkim učinkom koje nisu vitamin ili mineral, izuzev podataka prehrani obuhvaćenih posebnim propisom.

Članak 19.
(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 126/11
25. svibnja 2011. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Nikola Špirić, v. r.

ANEKS I.

VITAMINI I MINERALI KOJI SE SMIJU DODAVATI HRANI

1. Vitamini

vitamin A
vitamin D
vitamin E
vitamin K
vitamin B1
vitamin B2
nijacin
pantotenska kiselina
vitamin B6
folna kiselina
vitamin B12
biotin
vitamin C
2. Minerali
kalcij
magnezij
željezo
bakar
jod
cink
mangan
natrij
kalij
selen
krom
molibden
fluor
klor
fosfor
bor

ANEKS II.

KEMIJSKI OBLICI VITAMINA I MINERALA KOJI SE SMIJU DODAVATI HRANI

1. Kemijski oblici vitamina

VITAMIN A
retinol
retinil acetat
retinil palmitat
beta-karoten
VITAMIN D
kolekalciferol
ergokalciferol
VITAMIN E
D-alfa-tokoferol
DL-alfa-tokoferol
D-alfa-tokoferil acetat
DL-alfa-tokoferil acetat
D-alfa-tokoferil kiseli sukcinat
VITAMIN K
filokinon (fitomenadion)
menakinon (*)
VITAMIN B1
tiamin hidroklorid
tiamin mononitrat
VITAMIN B2
riboflavin
natrijev riboflavin 5'-fosfat
NIJACIN
nikotinska kiselina
nikotinamid
PANTOTENSKA KISELINA
kalcijev D-pantotenat
natrijev D-pantotenat
dekspantenol
VITAMIN B6
piridoksin hidroklorid
piridoksin-5'-fosfat
piridoksin dipalmitat
FOLNA KISELINA
pteroilmonoglutaminska kiselina
kalcijev L-metilfolat
VITAMIN B12
cijanokobalamin
hidroksikobalamin
BIOTIN
D-biotin
VITAMIN C
L-askorbinska kiselina
natrijev L-askorbat
kalcijev L-askorbat
kalijev L-askorbat
L-askorbil 6-palmitat
2. Mineralne tvari
kalcijev karbonat
kalcijev klorid
kalcijev citrat malat
kalcijeve soli citronske kiseline
kalcijev glukonat
kalcijev glicerofosfat
kalcijev laktat
kalcijeve soli ortofosforne kiseline
kalcijev hidroksid
kalcijev malat
kalcijev oksid
kalcijev sulfat
magnezijev acetat
magnezijev karbonat

magnezijev klorid
 magnezijeve soli citronске kiseline
 magnezijev glukonat
 magnezijev glicerofosfat
 magnezijeve soli ortofosforne kiseline
 magnezijev laktat
 magnezijev hidroksid
 magnezijev oksid
 magnezijev kalij citrat
 magnezijev sulfat
 željezov bisglicinat
 željezov karbonat
 željezov citrat
 željezov amonij citrat
 željezov glukonat
 željezov fumarat
 natrijev željezo difosfat
 željezov laktat
 željezov sulfat
 željezov difosfat (željezov pirofosfat)
 željezov saharat
 elementarno željezo (karbonil + elektrolit + s reduciranim vodikom)
 bakrov karbonat
 bakrov citrat
 bakrov glukonat
 bakrov sulfat
 kompleks lizina s bakrom
 natrijev jodid
 natrijev jodat
 kalijev jodid
 kalijev jodat
 cinkov acetat
 cinkov bisglicinat
 cinkov klorid
 cinkov citrat
 cinkov glukonat
 cinkov laktat
 cinkov oksid
 cinkov karbonat
 cinkov sulfat
 manganov karbonat
 manganov klorid
 manganov citrat

manganov glukonat
 manganov glicerofosfat
 manganov sulfat
 natrijev bikarbonat
 natrijev karbonat
 natrijev citrat
 natrijev glukonat
 natrijev laktat
 natrijev hidroksid
 natrijeve soli ortofosforne kiseline
 selenom obogaćeni kvasac (**)
 natrijev selenat
 natrijev hidrogen selenit
 natrijev selenit
 natrijev fluorid
 kalijev fluorid
 kalijev bikarbonat
 kalijev karbonat
 kalijev klorid
 kalijev citrat
 kalijev glukonat
 kalijev glicerofosfat
 kalijev laktat
 kalijev hidroksid
 kalijeve soli ortofosforne kiseline
 kromov (III) klorid i njegov heksahidrat
 kromov (III) sulfat i njegov heksahidrat
 amonijev molibdat (molibden (VI))
 natrijev molibdat (molibden (VI))
 borna kiselina
 natrijev borat

(*) Menakinon koji se nalazi uglavnom kao menakinon-7 i nešto malo manje kao menakinon-6.

(**) Selenom obogaćen kvasac dobiven kulturom u prisutnosti natrijeva selenita kao izvora selena, a koji sadrži, u suhom stanju u kojem se stavlja na tržište, ne više od 2,5 mg Se/g. Predominantni organski oblik selena u kojem se nalazi u kvascu je selenometionin (između 60 i 85% potpuno ekstrahiranog selena u proizvodu). Sadržaj ostalih spojeva organskog selena, uključujući selenocistein, ne smije prelaziti 10% ukupno ekstrahiranog selena. Razine neorganskog selena uobičajeno ne smiju prelaziti 1% ukupno ekstrahiranog selena.

АНЕКС III.**DNEVNI UNOS VITAMINA I MINERALA NAMIJENJEN ODRASLIM OSOBAMA***Tablica*

	Najmanji dopušteni dnevni unos	Najveći dopušteni dnevni unos	Preporučeni dnevni unos
vitamin A (retinol) (a) µg	120	1500	800
provitamin A (β-karoten) mg	–	18	6
vitamin D (kolekalciferol) (b) µg	0,75	10	5
vitamin E (tokoferol) (e) mg	1,5	60	10
vitamin C (askorbinska kiselina) mg	9	350	60
vitamin K (filokinon) µg	9,75	100	65
vitamin B1 (tiamin) mg	0,21	4,0	1,4
vitamin B2 (riboflavin) mg	0,24	4,0	1,6
vitamin B3 (nijacin) (d) mg	2,7	35	18
vitamin B6 (piridoksin) mg	0,30	6,0	2
folna kiselina (e) µg	30	600	200
vitamin B12 (cijanokobalamin) (f) µg	0,15	9	1,0
pantotenska kiselina mg	0,9	15	6
biotin µg	22,5	300	150
holin mg	75	1500	500

kalcij (Ca) mg	120	1 500	800
fosfor (P) mg	120	1 500	800
magnezij (Mg) mg	45	600	300
željezo (Fe) mg	2,1	30	14
cink (Zn) mg	2,25	15	15
fluor (F) mg	0,38	10	2,5
jod (I) µg	22,50	225	150
selen (Se) µg	8	100	50
krom (Cr) µg	10	150	65
bakar (Cu) µg	173	3 000	1150
mangan (Mn) mg	0,53	5	3,5
molibden (Mo) µg	11	150	75